
JUAN LUÍS CAMPS JUAN I CARLES SANCHO MEIX

TONI LLERDA,
TERRA I LENGUA

Biografia, fets i escrits d'Antoni Llerda Juan

Toni Llerda, terra i llengua. Biografia, fets i escrits d'Antoni Llerda Juan

Juan Luís Camps Juan i Carles Sancho Meix
Associació Cultural del Matarranya
(Lo Trull, 17)
Calaceit, 2006
236 pàgines.

Un home, un poble. O potser fora millor dir un home i el seu poble, ja que, en iniciar avui el comentari d'aquest llibre, del que tot just acabem de fer-ne la lectura, en reflexionar sobre els continguts d'aquestes pàgines, ens adonem de l'estreta simbiosi que va existir entre tots dos, entre una població de la Franja (Cretas, Cretes, Queretes) i un dels seus fills, Antoni Llerda Juan. Una unió que trencaria tan sols, de manera abrupta i absurda, la mort d'en Toni l'any 2005, a quaranta-quatre anys. Massa aviat; la mort sempre ho és absurda, sempre ens inquieta i ens sembla injusta, però ho és més encara quan, com en aquest cas es tracta d'una persona tan jove, algú ple de projectes que mirava esperançat envers el futur.

Antoni Llerda havia esdevingut anys abans, el 1999, alcalde de Queretes; el primer càrrec municipal doncs, la màxima autoritat a la població. Al capdavant del consistori hi trobem des d'aquell moment un home jove i amb empena. Molts el recolzarien, altres ben segur (és inevitable) hi estarien en contra. Del que no podem dubtar tanmateix, tot fullejant aquest llibre, és del seu

desig de dur endavant no tan sols la seva vila, sinó la comarca tota del Matarranya.

Seguim pas a pas la seva trajectòria vital, des d'aquell noieta del qual ja en la infantesa, en els anys escolars, mestres i condeixebles deien que "anava sobrat", fins a l'alcaldia. Des d'aquells moments llunyans, però especialment a partir de l'adolescència i joventut, quan tots ens definim, quan prenem consciència del que som, del que voldríem assolir, de quin és el nostre entorn, es traspua, com una constant, l'amor envers la terra, el poble, la llengua, aquest fet diferencial que marca els habitants de la Franja. Català a l'Aragó, quelcom difícil de pair per a molts, un particularisme que alguns voldrien, encara avui, esborrar. Llerda (trobem i llegim amb interès les seves cartes a Artur Quintana) serà un més entre tots aquells que lluitaven i lluiten per aconseguir el reconeixement, la dignificació, l'ensenyament a les escoles, la tan desitjada cooficialitat fins i tot...

L'home, l'estudiós, el polític, l'activista cultural, són algunes de les seves facetes. Moltes publicacions i revistes reberen puntualment les seves col·laboracions. Pensem si més no en *La Comarca*, en *Gaceta del Matarranya*, en *Desperta ferro!*, en *Rolde*, en l'enyorada *Sorolla't* o la mítica *Andalán*. Avui, en aquesta, la seva biografia se'ns ofereix un recull de les pàgines que escrigué; el ventall d'interessos era ampli. Permeteu-me, a títol purament per-

sonal, destacar-ne dos, d'aquests treball. Són "La nit de Sant Joan: una festa ancestral dels nostres pobles" i "L'escut i la bandera de la vila de Queretes", on ens trobem amb una altra matèria per la que Llerda, curiosament, mostrà sempre un fort interès, l'heràldica, un camp en el qual va saber assessorar-se per especialistes de la vàlua d'un Armand de Fluvià.

Estudiós doncs, descendent de pagesos i pagès ell mateix, empleat d'una entitat bancària, polític, Toni Llerda sabia també disposar de temps per a la diversió, per a la festa. Com ens diuen els autors: Coneixeu gaires alcaldes que formin part de la xaranga del seu poble?

Antoni Llerda ens ha deixat, ho ha fet quan encara Queretes, el Matarranya, totes aquestes terres del Baix Aragó podien esperar-ne molt d'ell. Una mort sobtada. Aquest llibre doncs, aparegut un any després del seu traspàs, no és altra cosa que un merescut homenatge. "Toni en el record", són les pàgines amb que molts dels que el conegueren i l'estimaren, dels que es digueren i foren el seus amics, l'acomien.

Neus Pallarès Casals

Immigració i integració. Actes de la 8ª Jornada d'Estudis Local

Josep Serrano Daura, ed.
Presentació de Marià Morelló i Grau
Ajuntament de Bot
Bot, 2006
109 pàgines.

D'uns anys ençà, un dels pobles de la nostra comarca, Bot, ve organitzant unes jornades d'estudi d'un altíssim nivell intel·lectual, una iniciativa per la qual cal felicitar-los i que es complementa, a posteriori, amb la corresponent publicació de les actes. Aquestes pàgines impreses ens permeten d'alguna manera recordar, o potser fins i tot aprofundir els temes tractats.

Ens trobem ara davant de les actes de la vuitena jornada, celebrada el novembre de 2005, que abordà un tema de tanta actualitat i tan punyent com el de la immigració, un fenomen que, tots ho sabem, ha pres una fortíssima embranzida en els darrers temps, que afecta, com a receptor, tot el món occidental, i que ha arribat fins i tot a les nostres comarques, els nostres pobles, tan allunyats. Una realitat doncs que no podem defugir ni ignorar.

Fenomen? bé, potser aquesta no sigui la definició més exacta; ni la més escaient. Des que el món és món, des que l'habitam els humans, moviments poblacionals se n'han produït sempre, els que estudiem la història ho sabem bé. Els trobem ja a la Bíblia. I pensem, si més no, en l'Europa dels primers segles

medievals, l'anomenada Europa de les invasions, quelcom que avui, certament, sembla repetir-se (com qualificaran la nostra època, els anys que estem vivint, els historiadors del futur?)

Pensem en les massives migracions envers el nou continent durant el segle XIX i les primeres dècades del XX. O, ja més propers a nosaltres, els molts peninsular que, després de la segona guerra mundial, marxaren als països nord i centre europeus. La figura de l'obrer espanyol a Alemanya esdevingué quasi un tòpic.

El món tanmateix canvia i avui, de país emissor, ens hem convertit en país receptor, en terra d'acollida d'immigrants, homes i dones arribats generalment d'altres continents. Ètnies, llengües, religions, ens han convertit en pocs anys en un enclavament multicultural. Quelcom per al que potser no estàvem preparats; és difícil estar-ho. Cal, en primer lloc, respecte. Per les dues bandes. Cal reflexionar.

I aquesta és potser la proposta, la reflexió. Se'ns proposà llavors, al decurs de la vuitena jornada, i se'ns proposa ara, des de les pàgines del llibre que comentem. Reflexió amb una doble o triple vessant, passat i present, l'ahir, l'avui i el futur més immediat.

Per parlar-nos de l'ahir acudiren a la cita dos historiadors de provada solvència, Jordi Pardo Pastor i Ramon Miravall, tan conegut entre nosaltres. L'època elegida, l'edat mitjana, el moment en que en les

nostres terres podíem trobar-hi tres cultures, tres religions. Les opinions respecte a aquest fet, les interpretacions, ja ho sabem, han estat ben diferents, des dels que creuen en el fet d'una coexistència pacífica, unes mentalitats obertes i una gran tolerància als que ens parlen d'enfrontament total. Miravall sembla matisar més en abordar la que podia ser la realitat d'aquells segles; Pardo en canvi es mostra taxatiu: no hi hagué diàleg, no podia haver-n'hi en no produir-se en un pla d'igualtat, quan, per una de les dues bandes o per les dues, tan sols es pensava en la possible conversió de l'infidel.

Ambdues ponències es llegeixen amb interès. L'obra dona un tomb en endinsar-nos en les que foren presentades a la tarda. De bell antuvi, per als amants de la història, poden semblar molt més àrides: Ciutadania i Nacionalitat envers la immigració, Política d'immigració a la UE, Polítiques d'integració a Catalunya, Immigració en un entorn global: claus des del Dret Internacional. Política doncs. Normatives. Legislació. Reglamentacions. No ens enganyem però, són molts els fets que hi bateguen al darrera. L'avui, l'ara mateix, realitats que no podem defugir. El seu coneixement pot ser-nos d'utilitat, vitals, ajudar-nos a tots nosaltres, immigrants i receptors, a tots plegats, a comprendre'ns una mica millor els uns als altres.

Neus Pallarès Casals